

**Program prekogranične saradnje
Republika Hrvatska - Bosna i Hercegovina
2007-2013**

PRIRUČNIK

PREDGOVOR AGENCIJE

Potpisivanjem Sporazuma o pridruživanju i stabilizaciji (SSP) BiH i EU (Evropska unija) su dogovorile uslove, korake, prava i obaveze u vezi omogućavanja BiH da iz statusa zemlje potencijalnog kandidata pređe u sljedeću kategoriju na putu ka punopravnom članstvu u Evropskoj Uniji. Sljedeći status kojim BiH teži je status zemlje kandidata.

U međuvremenu, kreiran je finansijski instrument IPA (Instrument predpristupne pomoći), koji ima svrhu obezbijediti fondove za određene aktivnosti. Takođe u svojoj sekundarnoj namjeni IPA ima zadatak da provodeći procedure od „objave Javnog poziva“, preko ocjenjivanja, dodjele sredstava za implementaciju projekta, implementacije, izveštavanja i „ocjene postignutih rezultata“, osposobi subjekte u zemlji „pred-kandidatu“ da komunicira sa EU sredstvima namjenjenim postizanju određenih ciljeva i rješavanju izazova koje su EU i matična zemlja identifikovali kao prepreke napretku.

Jedna od komponenti IPA je „Program prekogranične saradnje“ i njegov pod-program „Prekogranična saradnja CRO - BiH.“

Prekogranična saradnja sastavni je dio regionalne politike Evropske unije, a koja je osmišljena kako bi se unaprijedila ekonomska i socijalna kohezija i smanjile razlike u stepenu razvoja različitih evropskih regija. U tom smislu, EU predpristupnim i strukturnim fondovima pomaže i prekograničnu saradnju kako na svojoj teritoriji, tako i među zemljama kandidatima i potencijalnim kandidatima. Smisao prekogranične saradnje je umanjiti negativan uticaj granica na ujednačen ekonomski i socijalni razvoj pograničnih područja. Stoga su korisnici projekata prekogranične saradnje regioni (županije), lokalne zajednice i građani u pograničnim područjima.

Kako je jedan od zadataka ove agencije osposobljavanje naših korisnika za ove procese, mi smo pripremili ovaj dokument, koji treba da na pojednostavljen način, približi ovu temu svima koji namjeravaju da u obavljanju svojih svakodnevnih zadataka, traže finansijsku pomoć od EU za njihovo provođenje. Bitno je reći da svi potencijalni aplikanti pored vrijednosti odobrenih grantova stiču i iskustva koja su neophodna u budućim pozivima za EU fondove. Čak i one aplikacije koje ne budu odobrene za finansiranje, uz određene dorade mogu se prijaviti na slijedeće objavljene pozive, ili tražiti da se finansiraju od strane drugih donatora.

NAPOMENA

Kada pojedinac ili institucija ima prepoznate izazove u svom okruženju, ima projektну ideju i namjerava tražiti novac za njenu realizaciju, mora imati u vidu da će se u apliciranju za taj novac sresti sa velikom konkurencijom. Program koji u ovom tekstu obrađujemo ima veoma limitiran budžet, i kao što smo rekli, njegov cilj je osim finansiranja, prvenstveno **OBUKA**.

Vrijednost učestvovanja u ovakvom (nimalo lakom i jednostavnom poslu) je u tome što se autor aplikacije na „vlastitoj koži“ uči, pa čak i ako njegov projekat ne bude odobren i finansiran, i što će eventualno neuspješnu aplikaciju moći posmatrati kroz prizmu njene tehničke ispravnosti, pogođene/promašene teme, relevantnosti aplikacije u odnosu na trenutne „uslove poziva“.CBC Cro-BiH ima budžet predviđen za mjere i prioritete određene programskim dokumentom, tako da ukoliko u prvom pozivu Vaša aplikacija ne dobije sredstva za finansiranje, Vi uvijek imate šansu aplicirati u narednom pozivu na istu mjeru ili prioritet. Naravno, ukoliko je Vaša ideja u skladu sa navedenim.

U nastavku teksta, obradićemo ovaj program, pojednostavljenim jezikom, razumljivim za naše pojmove, i molimo Vas da imate u vidu da je ovo samo jedan program, jedne komponente IPA fondova, i da će kako vrijeme bude prolazilo, a BiH bude razvijala svoje interne resurse i ispunjavala uslove iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, ovaj posao sve više imati primjenu. U razvijenoj fazi, zemlja će imati na raspolaganju pristup fondovima po svim sektorima ljudskog djelovanja i najvažnije će biti : znati komunicirati sa EU sektorskim politikama, finansijskim okvirima za rješavanje izazova i na kraju biti sposoban **SASTAVITI TEHNIČKI ISPRAVNU APLIKACIJU**.

PROGRAM PREKOGRANIČNE SARADNJE IZMEĐU BOSNE I HERCEGOVINE I REPUBLIKE HRVATSKE

Program prekogranične saradnje Republika Hrvatska - Bosna i Hercegovina kreiran je za period od 2007. do 2013. godine, kao druga komponenta IPA-e, od ukupno pet. Ovaj program ima za cilj oživjeti prekogranične veze i aktivnosti u kojim se partneri sa obe strane granice, bave nekim zajedničkim socio-ekonomskim pitanjima i pitanjima unaprijeđenja životne sredine. Sa svakim „Javnim pozivom“ će biti objavljena i finansijska alokacija za svaku pojedinačnu mjeru i prioritet kao i ukupna suma raspoloživa za donacije/grantove.

TERITORIJALNI OKVIR

Teritorijalni okvir programa sastoji se od ‘pograničnih’ (primarna uloga u programu) i ‘pozadinskih’ (sekundarna uloga u programu) županija u RH i ekonomskih regija u BiH.

Republika Hrvatska

Pogranične županije: Vukovarsko-Srijemska, Brodsko-Posavska, Sisačko-Moslavačka, Karlovačka, Ličko-Senjska, Zadarska, Šibensko-Kninska, Splitsko-Dalmatinska, Dubrovačko-Neretvanska.

Pozadinske županije: Osječko-Baranjska, Požeško-Slavonska, Bjelovarsko-Bilogorska, Primorsko-Goranska, Zagrebačka (bez grada Zagreba).

Bosna i Hercegovina

Regije koje mogu učestvovati u ovom programu su: Sjeveroistok, Sjeverozapad i Hercegovina. Svaka od ovih regija ima u svom sastavu sljedeće općine/opštine:

Regija sjeveroistok: Bijeljina, Teočak, Ugljevik, Lopare, Tuzla, Lukavac, Čelić, Brčko, Srebrenik, Petrovo, Gračanica, Doboj istok, Gradačac, Pelagićevo, Donji Žabar, Orašje, Domaljevac-Šamac, Šamac, Modriča, Vukosavlje, Odžak, Bosanski Brod, Srebrenica, Bratunac, Milići, Han Pijesak, Vlasenica, Kladanj, Šekovići, Kalesija, Osmaci, Zvornik, Banovići, Živinice, Kalesija, Sapna.

Regija sjeverozapad: Prnjavor, Srbac, Laktaši, Čelinac, Kotor Varoš, Skender Vakuf/Kneževo, Dobretići, Šipovo, Jajce, Jezero, Mrkonjić Grad, Banja Luka, Bosanska Gradiška, Bosanska/Kozarska Dubica, Prijedor, Oštra Luka, Sanski Most, Ključ, Ribnik, Glamoč, Bosansko Grahovo, Drvar, Istočni Drvar, Petrovac-Drinić, Bosanski Petrovac, Bosanska Krupa, Krupa na Uni, Novi Grad, Bosanska Kostajnica, Bužim, Velika Kladuša, Cazin, Bihać, Derventa, Doboj.

Regija Hercegovina: Prozor/Rama, Konjic, Nevesinje, Gacko, Bileća, Trebinje, Ravno, Ljubinje, Berkovići, Mostar, Jablanica, Kupres, Kupres (RS), Tomislavgrad, Posušje, Široki Brijeg, Čitluk, Stolac, Neum, Čapljina, Ljubuški, Grude, Livno, Istočni Mostar.

PROGRAMSKA STRATEGIJA

Ciljevi programa

- Podrška stvaranju prekograničnih mreža i partnerstava i razvoj zajedničkih prekograničnih akcija u cilju oživljavanja ekonomija, uz zaštitu prirode i okoliša, te jačanje socijalne kohezije područja obuhvaćenog programom.
- Izgradnja kapaciteta (OBUKA) lokalnih, regionalnih i nacionalnih institucija da bi mogli provoditi EU programe i pripremati ih, te provoditi buduće prekogranične programe u sklopu cilja 3 Strukturnih Fondova EU.

Dakle, ovi ciljevi će biti dostignuti putem implementacije određenih akcija u sklopu 3 programska prioriteta i njihovih mjera:

<u>Prioritet 1</u> Stvaranje jedinstvenog ekonomskog prostora	<u>Prioritet 2</u> Poboljšana kvaliteta života i socijalna kohezija	<u>Prioritet 3</u> Tehnička pomoć
Mjera 1.1: Razvoj udružene turističke ponude	Mjera 2.1: Zaštita prirode i okoliša	Mjera 3.1: Potpora administraciji i implementaciji Programa
Mjera 1.2: Promocija poduzetništva	Mjera 2.2: Poboljšan pristup uslugama zajednice u pograničnoj zoni	Mjera 3.2: Potpora informiranosti, javnosti i vrednovanju Programa
Horizontalna Tema/Tehnička asistencija: Izgradnja kapaciteta (OBUKA I OSPOSOBLJAVANJE) za prekogranične aktivnosti		

Tehnička asistencija

Izgradnja kapaciteta za prekogranične aktivnosti biće temelj Prioritetima 1 i 2, i koliko je to moguće, biće integrisana u sve mjere ovih prioriteta. Kapacitet za prekogranične aktivnosti bit će izgrađen davanjem prednosti projektima koji:

- Poboljšavaju saradnju i razmjenu iskustva između lokalnih i regionalnih *interesnih grupa* (učesnika) u cilju jačanja prekogranične saradnje;
- Jačaju i konsoliduju prekogranični dijalog i uspostavu institucionalnih odnosa između lokalnih administracija i ostalih relevantnih lokalnih ili regionalnih *interesnih grupa*.
- Opremaju predstavnike lokalne i regionalne vlasti informacijama i vještinama da razviju, implementiraju i sprovedu prekogranične projekte.

NAPOMENA: Zbog ograničenih fondova, restrukturiranje poljoprivrede, de-miniranje, modernizacija graničnih prelaza i projekti osnovne infrastrukture neće biti obuhvaćene ovim programom.

Prioritet 1. Stvaranje jedinstvenog ekonomskog prostora

Ovaj prioritet je odgovor na tešku ekonomsku situaciju s obe strane granice, što je okarakterisano padom populacije, visokim stepenom zavisnosti o nerazvijenom poljoprivrednom sektoru i sektoru MSP koji se suočava s problemima kao što je nedostatak pristupa kreditima, stručnosti i preduzetništva. Turistički sektor je dobro razvijen u zapadnom dijelu programskog područja - blizu Jadrana - ali potpuno nerazvijen u centralnim i istočnim dijelovima. Neke od glavnih prepreka razvoju turizma su slaba turistička infrastruktura (uglavnom u zonama udaljenim od obale), nizak nivo marketinga kao i slaba razmjena informacija unutar sektora turističkih operatera i drugih ekonomskih sektora (posebno poljoprivrede). Analiza programskog područja pokazuje da značajan potencijal leži u sektoru MSP i da je istraživanje i razvoj (R&D) vrijedan izvor za ekonomiju ali zbog mnogobrojnih poteškoća nije iskorišten.

Strateški cilj

Doprinos integraciji ekonomije u pograničnim područjima podsticanjem saradnje u oblasti turizma, podrška MSP i promocija preduzetništva.

Specifični ciljevi

- Razvoj prepoznatljive zajedničke turističke ponude bazirane na zajedničkom i kulturnom naslijeđu i poboljšanje konkurentnosti lokalne turističke ekonomije.
- Pomoći razvoj regionalne ekonomije jačanjem MSP sektora i institucija za podršku poslovanju i uslugama.

Za ispunjenje specifičnih ciljeva, prioritet 1 će se implementirati mjerama:

Mjera 1.1: Razvoj zajedničke turističke ponude

Mjera 1.2: Promocija preduzetništva

Direktni korisnici

Direktni korisnici ovog prioriteta su neprofitna pravna lica osnovana u skladu sa Zakonom o javno-privatnom partnerstvu u svrhu javnog interesa ili specifičnu svrhu da bi se odgovorilo na potrebe od opšteg interesa, koje spadaju u:

- Regionalne i lokalne javne uprave;
- Javna tijela (fondovi, institucije, agencije) osnovane od strane države ili regionalne/lokalne samouprave kao što su: institucije za istraživanja i razvoj, institucije za edukaciju i obuku, zdravstvene institucije, institucije za zaštitu prirodnog i kulturnog naslijeđa, agencije za lokalni i regionalni razvoj, turističke agencije i asocijacije i drugi;
- Privatni instituti ustanovljeni zakonima o privatnim obrazovnim ustanovama u svrhu ispunjavanja potreba od opšteg interesa (kao edukativni ili istraživački instituti) dok god rade na neprofitnim osnovama;
- NVO-i kao što su udruženja i fondacije;
- Komore (trgovačke, poljoprivredne, zanatsko-industrijske, klasteri registrovani kao neprofitne pravna lica);
- Poljoprivredna udruženja i kooperative.

Mjera 1.1. Razvoj zajedničke turističke ponude

Ova mjera će podržati zajednički razvoj i promociju turističke ponude. To će ohrabriti razvoj, poboljšati i učiniti raznovrsnim turističke proizvode i usluge, integraciju kulturnog naslijeđa i okoline u turističke proizvode i zajednički marketing ovih proizvoda. Ovo će pokrenuti proizvodne, ekološke i kulturne potencijale obuhvaćenih područja i doprinijeti njihovom održivom razvoju. Mjera će također ciljati na poboljšanje znanja ljudi koji rade u turizmu, kulturi i poljoprivredi. Posebno, mjera će podsticati primjenu IT-a za razvoj i marketing proizvoda i obuku ljudi.

Vrste akcija 'prihvatljivih' po ovoj mjeri su:

- Razvoj novih turističkih proizvoda/usluga s jasnim prekograničnim identitetom (razvoj tematskih ruta, mjesta eksploatacije, i sl.);
- Razvoj male turističke infrastrukture kao što su staze za hodanje i wellness, planinarenje, jahačke i biciklističke staze, mjesta za izlet, obilježene staze, centri za posjetioce, prostor za slobodne i sportske aktivnosti, pejzaži, osvjetljenje, renoviranje objekata kulturno/istorijskog naslijeđa od prekograničnog značaja;
- Komplementarna obuka osoblja za operaciju jačanja atrakcija i infrastrukture;
- Sertifikacija lokalnih proizvoda i usluga;
- Zajednička turistička promocija i marketinške inicijative, uključujući inicijative koje promovišu prekogranični regionalni identitet kao turističko područje: promocija aktivnosti kao što su pripreme i distribucija informacija i promotivnog materijala o prekograničnoj zoni i njenim proizvodima, participacija i organizacija zajedničkih turističkih sajмова, posjete od strane putnih agenata i tour operatora i putopisaca-novinarara, podizanje javne svijesti i informativne usluge lokalnim biznis centrima i zajednicama, komunikacijske kampanje u cilju jačanja svijesti o prirodnom i kulturnom naslijeđu i turističkom doprinosu razvoju itd.;
- Uspostava i poboljšanje zajedničkog marketinga i promocija turizma i poljoprivrednih proizvoda i usluga;
- Integracija kulturnog naslijeđa u turističke proizvode revitalizacijom i očuvanjem kulturnog nasljedstva i stimulacija kulturne razmjene i događaja;
- Implementacija moderne tehnologije i informatičkih sistema usmjerenih na poboljšanje informativnih usluga posjetiocima, marketing i planiranje turističkih destinacija, kao što su uspostava, rekonstrukcija i opremanje turističkih informativnih centara, njihovo uključenje u regionalne ili šire mreže i informativnih sistema, regionalni internetski informativni i distributivni sistemi (e-marketing), IT baze podataka itd.;
- Kreiranje i implementacija zajedničkih razvojnih strategija turizma i elaboriranje analiza, izvještaja, studija, programa i konferencija orijentisanih prema zaštiti i promociji prirodnog i kulturnog naslijeđa.

Veličina EU granta

Minimalna veličina EU granta iznosi 50,000 €

Maksimalna veličina EU granta 300,000 €

Maksimalni udio EU finansiranja u prihvatljivim troškovima iznosi 85%.

Mjera 1.2. Promocija preduzetništva

Mjera 1.2. će ojačati veze između hrvatskih i BiH preduzeća u uključenje regionalnih razvojnih agencija i organizacija koje pružaju poslovnu podršku razvojnim aktivnostima MSP. To će pomoći opštem shvatanju prekograničnih regionalnih ekonomskih mogućnosti. Mjera će također ciljati na promociju preduzetništva u pograničnim regijama, inicijative koje promovišu modernu tehnologiju, izovoznu orijentaciju, inovacije i partnerstvo između MSP i R&D organizacija¹ u svrhu komercijalizacije naučnih inovacija. To će stimulisati redovnu interakciju

¹ Organizacije koje se bave istraživanjima i razvojem

između subjekata koji se bave biznisom lociranim na obe strane granice putem: business-to-business mreža i stvaranje klastera; podrške razvoju MSP i zajedničkom pristupu tome; zajedničkom marketing i promociji na domaćim i EU tržištima; razmjeni znanja; odabranom investiranju u poslovnu infrastrukturu malog raspona.

Vrste akcija 'prihvatljivih' po ovoj mjeri su:

- Razvoj i implementacija obuke i edukativnih aktivnosti MSP;
- Podrška promotivnim šemama razvoja inovacija i istraživanja, i razvoja koji uključuje partnerstava između MSP, univerziteta i R&D institucija;
- Umrežavanje MSP i uspostava prekograničnih klastera;
- Planiranje i razvoj prekogranične poslovne infrastrukture (industrijske i poslovne zone);
- Razvoj zajedničkih institucija koje daju podršku biznisu (biznis centri, biznis inkubatori, centri za transfer tehnologije, start-up centri);
- Razvoj usluga koje pomažu MSP u razvoju sličnih aktivnosti (generalni savjeti i obuka, zajednički marketing MSP, podizanje svijesti o uslovima tržišta itd.).

Veličina EU granta

Minimalna veličina EU granta iznosi 50,000 €

Maksimalna veličina EU granta 300,000 €

Maksimalni udio EU finansiranja u prihvatljivim troškovima iznosi 85%.

Prioritet 2. Poboljšana kvaliteta života i socijalna kohezija

Prioritet 2. je odgovor na socijalne i probleme okoline u pograničnoj zoni. Prioritet će se fokusirati na faktore koji doprinose dobru, kvalitetu života i socijalnoj koheziji lokalnih zajednica uključujući poboljšanje prekograničnih odnosa. Nivo nezaposlenosti je visok, posebno u ruralnim zonama, i manjkaju aktivne mjere zapošljavanja koje bi pomogle rješavanju ovog problema. Analiza situacije je identifikovala socijalnu isključivost kao glavnu prijetnju programskom području. Istovremeno, analiza je ukazala i na edukaciju, zdravstvo i rad kao na glavne mogućnosti za prekograničnu saradnju. U sektoru okoline, Republika Hrvatska i Bosna i Hercegovina se suočavaju s istim izazovom i imaju iste mogućnosti. Na obe strane granice postoje značajna prirodna bogatstva - prirodni parkovi, nedirnute šume i rijeke. Područja imaju visok nivo biodiverziteta (uključujući mnoge rijetke vrste) uključujući i plavne ravnice Save, Une i Neretve. No, nema koordinacije o tome kako zaštititi okolinu npr. putem upravljanja otpadnim vodama, niti ima bilo kakvih koordinisanih napora u tome kako se ponijeti u slučaju prirodnih katastrofa kao što su poplave ili požari. Drugi zajednički problem je neregulisano odlaganje otpada i industrijsko zagađenje što umanjuje kvalitet života stanovništva i kviri opštu sliku regije. Prioritet 2. će se takođe baviti potrebom očuvanja prirodnih bogatstava programskog područja u cilju održavanja njegovog potencijala za razvoj turizma i poboljšanja kvaliteta života u pograničnoj zoni.

Strateški cilj

Poboljšati kvalitet života u pograničnim područjima smanjivanjem oštećenja/rizika okoline i povećanje socijalne kohezije u lokalnim zajednicama.

Specifični ciljevi

- zaštita i očuvanje okoline i podsticanje održivog korištenja prirodnih resursa u pograničnim područjima kroz zajedničke akcije kampanje podizanja svijesti;
- omogućiti pristup uslugama za zajednicu koje utiču na dobrobit i socijalnu koheziju lokalnog stanovništva i zajednica.

Direktni korisnici

Direktni korisnici ovog prioriteta su neprofitna pravna lica osnovana u skladu sa Zakonom o javno-privatnom partnerstvu u svrhu javnog interesa ili specifičnu svrhu da bi se odgovorilo na potrebe od opšteg interesa, koje spadaju u:

- Regionalne i lokalne javne vlasti;
- Javna tijela (fondovi, institucije, agencije) osnovane od strane države ili regionalne/lokalne samouprave kao što su: institucije za istraživanja i razvoj, institucije za edukaciju i obuku, zdravstvene institucije, institucije za zaštitu prirodnog i kulturnog naslijeđa, agencije za lokalni i regionalni razvoj, turističke agencije i asocijacije i dr.;
- Privatni instituti ustanovljeni privatnim zakonskim tijelima u svrhu ispunjavanja potreba od opšteg interesa (kao edukativni ili istraživački instituti) dok god rade na neprofitnim osnovama;
- NVO-i kao što su udruženja i fondacije;
- Komore (trgovačke, poljoprivredne, zanatsko-industrijske, klasteri registrovani kao neprofitne pravna lica);
- Poljoprivredna udruženja i kooperative;
- Nacionalni regionalni parkovi, Parkovi prirode.

Mjera 2.1. Zaštita životne okoline

Mjera će podržati zajedničke inicijative koje doprinose očuvanju i zaštiti životne okoline i prirodnog diverziteta. Mjera će takođe podržati održivo korištenje prirodnih resursa i promovisati korištenje obnovljivih energija. Podržat će i zajedničke akcije koje teže zaštiti ili obnovi životne okoline od oštećenja prouzrokovanih ekonomskim aktivnostima. Vrste akcija 'prihvatljivih' po ovoj mjeri su:

- Planska dokumentacija za vodo-snabdijevanje i otpadne vode s prekograničnim učinkom;
- Zajedničko programiranje i inicijative u oblasti životne okoline: upravljanje rijekama, zagađenje vazduha, termalne vode, kampanja usmjerena na podizanje svijesti kod industrijskih područja i javnosti;
- Prevencija prirodnih rizika - interventne akcije (u slučaju poplava i požara)
- Studije i direktne akcije o primjenjivosti obnovljivih energetske izvora
- Studije o učinku ljudskih aktivnosti na životnu okolinu
- Zaštita i /ili priprema dokumentacije o zaštićenom zonama prirode
- Akcije podizanja svijesti o upravljanju i zaštiti životne okoline
- Edukacija i transfer znanja o zaštiti životne okoline
- Akcije čišćenja u pograničnoj zoni
- Promocija obnovljivih energetske izvora

Veličina EU granta

Minimalna veličina EU granta iznosi 50,000 €

Maksimalna veličina EU granta 300,000 €

Maksimalni udio EU finansiranja u prihvatljivim troškovima iznosi 85%.

Mjera 2.2. Poboljšan pristup uslugama zajednice u pograničnoj zoni

Mjera će podržati razvoj „*Ijudi-Ijudima*“ prekograničnih akcija kao odgovor na potrebe lokalnih zajednica na polju edukacije i rada, socijalne i zdravstvene zaštite, kulture i sporta. Posebno, aktivnosti ove mjere trebaju osigurati pristup zajednice osnovnim uslugama svim građanima i grupama u pograničnoj zoni. Mjera će podstaći uspostavu ili jačanje prekograničnih

partnerstava i mreža u aktivnostima socijalne kohezije i uključivanja lokalnih vlasti, civilnog društva i socijalnih partnera. Inicijative promovisane po ovoj Mjeri takođe trebaju doprinijeti poboljšanje prekograničnih odnosa. Vrste akcija 'prihvatljivih' po ovoj mjeri su:

- zajedničke omladinske inicijative i mreže;
- pomoć marginalizovanim grupama populacije;
- lakši pristup zdravstvenim uslugama;
- lakši pristup edukaciji;
- razvoj planova i strategija zajedničkog lokalnog razvoja u zonama lokalne uprave, socijalnog razvoja, edukacije, sporta i kulture.

Veličina EU granta

Minimalna veličina EU granta iznosi 20,000 €

Maksimalna veličina EU granta 50,000 €

Maksimalni udio EU financiranja u prihvatljivim troškovima iznosi 85%.

Kriterij selekcije projekata

Detaljan kriterij selekcije projekata će biti definisan kasnije u Vodiču za Aplikante i/ili Javnom pozivu za prijedloge projekata. Mjere će biti implementirane uglavnom kroz šeme grantova.

Metodologija izrade Projektne aplikacije

Uvod

Svaki **prijedlog projekta** ima određene elemente, pravila, strukturu i sl., kojih se autor projekta mora pridržavati da bi projekat bio prihvatljiv potencijalnom donatoru ili evaluatoru². Ovdje ćemo Vam ukratko iznijeti neka pravila kojih se autori projekata trebaju pridržavati, da bi njihovi projekti imali veće šanse za uspjeh.

Način pisanja

Prva stvar koju Vam savjetujemo jest jasan i sažet stil pisanja. Jedna od najčešćih grešaka naših aplikanata kada pišu projektne prijedloge je bespotrebno komplikovanje izraza, ponavljanje nečeg već rečenog, suviše rečenice, i sl., smatrajući da time ostavljaju dojam na potencijalnog donatora/evaluatora, no zapravo, time sebi smanjuju mogućnost uspjeha. Ukoliko evaluator nakon dvije rečenice shvati o čemu se radi u vašem projektu, Vi imate daleko veće šanse da Vaš projekat bude odabran za finansiranje, nego ukoliko mu nakon čitanja deset stranica logički nepovezanog teksta ništa ne bude jasno!

Na to se naročito mora paziti prilikom prevođenja projekta³. Osoba koja prevodi projekat na engleski jezik mora ga dobro poznavati a ne imati tek neko šturo poznavanje tog jezika. Njegov stil pisanja i način izražavanja na tom jeziku mora biti lako shvatljiv evaluatoru, da bi on preporučio projekat za daljnju proceduru.

No i najbolji prevodilac ne može dobro prevesti prijedlog projekta ukoliko je i sam zbunjen oko značenja pojedinih rečenica ili čitavog teksta. Da bi ste mogli prevesti neki tekst - njegovo značenje Vam mora biti savršeno jasno! Osim toga, trebate imati u vidu da se mnoge fraze i igre riječi ne mogu prevesti na neki drugi jezik, ma kako lijepo zvučale na našem jeziku! Stoga Vam savjetujemo da se prilikom pisanja projekta na našem jeziku izražavate što jasnije i jednostavnije, da bi prevod bio što autentičniji. Generalni savjet: **UVIJEK JE BOLJE PROJEKAT PISATI ODMAH NA ENGLESKOM JEZIKU**, a poslije ga prevoditi na naš ako je potrebno !Ostali detalji kao što je prevod anksa i slično će biti definisani Javnim pozivom.

Struktura teksta

U današnje doba, ručno pisani projekti su neprihvatljivi! Stoga, napišite projekat na kompjuteru, jer elektronska forma olakšava slanje, komuniciranje s partnerima, ispravke teksta i sl.

Tekst kojim prezentujete Vaš projekat mora imati određenu strukturu, počevši od naslova pa dalje, za ostatak narativnog dijela.

Mada Vam se to možda i ne čini tako, naslov je izuzetno bitan za Vaš projekat. To je prvo što će evaluator vidjeti!

Naslov mora biti povezan sa sadržajem projekta. Treba biti što i jasniji, da ga se može lako zapamtiti. Naša preporuka je da ga napišete tek pošto ste završili pisanje projekta.

Druga bitna stvar je da imate jasno i koncizno urađena poglavlja, podnaslove, paragrafe i sl. Struktura mora imati logičan slijed jer je to praktično kostur vašeg projekta! Budite što jasniji,

² Osoba koja ocjenjuje projekat – ocjenitelj

³ Prijedlozi projekta moraju biti na engleskom jeziku

logičniji, sažetiji u vašim opisima. Spomenite ono što je bitno za Vaš projekat a izbjegavajte nepotrebne fraze, skraćenice bez objašnjenja i sl., jer evaluatoru to može biti nepoznato!

Sažetak projekta

Ponekad evaluatori koji vrše procjenu projekata nemaju vremena čitati kompletne prijedloge projekata pa zato mogu zatražiti da opišete Vaš projekat u sažetoj formi. Ovo spada među najteže zadatke koji se mogu postaviti pred aplikanta. Nekad je iznimno teško sažeti u nekoliko stranica prilično obimnu građu. Tu pogotovu morate voditi računa o svemu onom što smo Vam savjetovali u prethodnom tekstu o jasnoći, preciznosti i sl. jer je taj sažetak praktično jedna vrsta preporuke za finansiranje vašega projekta! Savjetujemo Vam da (ukoliko se to od Vas bude tražilo) sažetak uradite nakon što završite projekat.

Elementi projektnog prijedloga

Svaki projekat mora imati sljedeće elemente:

- Generalni cilj projekta

Generalni (opšti) cilj projekta je veoma širok pojam. On obično govori o tome šta želite postići, koji problem riješiti i sl., no taj se cilj ne ostvaruje direktno već putem specifičnog(ih) cilja(eva). U projektu može biti samo jedan generalni cilj.

- Specifični cilj(evi) projekta

Specifični cilj(evi) pomažu ostvarenju generalnog cilja. Kako samo ime kaže on mora biti specifičan, jasno i precizno određen, mjerljiv i sl. U nekom projektu može biti jedan ili više specifičnih ciljeva i moraju se primjenjivati na jednu od mjera. Nikako na više Mjera!

- Budžet

Budžet predstavlja finansijska potraživanja neophodna za ostvarenje nekog projekta. Iznosi u budžetu moraju biti realni i PRIHVATLJIVI. Jasno naznačite koliki je Vaš doprinos a koliki IPA, koje su budžetske stavke i dr., kako se već bude tražilo u aplikacijskom formularu.

Prilikom izračunavanja budžeta vodite računa da se uklapate u zadane granice i da ukupan iznos odgovara pojedinim stavkama. Budžet provjerite nekoliko puta.

- Formulari

Prilikom pisanja projektnih prijedloga vodite računa da precizno popunite zadane formulare. Nemojte preskakati rubrike ili im mijenjati redoslijed!

DODATAK potencijalne opasnosti

Upozorenje!

Pisanje projekata nije naročito težak posao ali je zahtijeva veliku ozbiljnost u radu i tako mu treba pristupiti. Drugim riječima, taj posao treba raditi metodično kako bi ste imali veće šanse za uspjeh. Naime, velik procent projekata zna biti odbijen zbog nekih banalnih razloga kao što su nemar aplikanta, neozbiljan pristup projektu i sl., stoga Vas želimo upozoriti na neke od uobičajenih grešaka koje se dešavaju.

Najčešći razlozi za odbijanje projekta

1. Kašnjenje s aplikacijom

Napominjemo da aplikaciju pošaljete na vrijeme, odnosno kako je naglašeno u Javnom pozivu.

2. Nekompletna dokumentacija

Aplikacija mora imati sve predviđene dokumente (budžet, logički radni okvir i ostalo definisano Javnim Pozivom) koji moraju biti propisno popunjeni (po redu, sa svim pečatima i potpisima itd.).

3. Neispunjavanje kriterija

Vodite računa o tome da i vi i Vaš partner, ispunjavate sve zadane kriterije (da možete aplicirati, da poštujete zadane okvire itd.), jer bilo kakvo odstupanje, od strane Vas ili vaših partnera, dovodi do odbijanja.

4. Problemi s budžetom

Kako smo Vam napomenuli, budžet se mora kretati u zadanim okvirima (ne smije prelaziti minimalne ili maksimalne vrijednosti), a ukupan budžet mora odgovarati pojedinim stavkama.

5. Loše napisan projekat

Projekat mora imati određenu logičku strukturu - o čemu smo već govorili - mora na jasan i nedvosmislen način pokazivati gdje spada, koje probleme rješava itd.

6. Jaka konkurencija

Može se dogoditi da projekat usprkos tome što je dobro napisan, bude odbijen zbog jake konkurencije (neki projekat može imati bolji učinak u kvantitativnom i kvalitativnom pogledu i sl.).

OSAM KORAKA DO USPJEŠNE APLIKACIJE

1. Korak - Proučavanje relevantne dokumentacije

Da bi ste uspješno mogli aplicirati na Javni poziv sa Vašim projektom, savjetujemo da najprije proučite svu relevantnu dokumentaciju.

Prva stvar koju Vam preporučujemo je da proučite ARDA-in priručnik za program prekogranične saradnje Hrvatska - BiH. Smatramo da će Vam pružiti dosta detaljan ali pregledan uvid u Program, a na temelju njega ćete vidjeti:

- o čemu se u stvari radi u ovom Programu
- kakva je njegova struktura (tj. koji su njegovi prioriteti, ciljevi, mjere i sl.)
- koji subjekti imaju mogućnost apliciranja po ovom Programu

Ukoliko smatrate da nalazite sebe u tome, savjetujemo Vam da potom detaljno proučite i ostale relevantne dokumente kao što su 'Vodič za aplikante' i/ili 'Poziv za prijedloge projekata', kao i CBC Cro-BiH Programski dokument.

NAPOMENA: Prilikom čitanja dokumenata, posebnu pažnju obratite na prioritete, strateške i specifične ciljeve, mjere i šeme grantova. To može biti od presudne važnosti za to kako biste znali gdje Vam se otvaraju mogućnosti za apliciranje odnosno da znate u koju oblast programske strategije spada Vaša projektna ideja, čime se povećavaju vaše šanse za uspjeh!

2. Korak - Razmatranje projektne ideje

Mada kod nas uobičajeno vlada praksa da se čeka zadnji rok, **mi Vam to ne savjetujemo!** Počnite s razmatranjem projektne ideje **ODMAH!** Možda Vam se to može činiti bespotrebim savjetom, no to nije tako. Što ranije počnete s razmatranjem projektne ideje imaćete više vremena za „kristalisanje“ ideje, eventualne korekcije i sl.

Prilikom razmatranja projektne ideje, savjetujemo Vam da postavite sebi sljedeća pitanja:

- je li ta ideja relevantna za vašu instituciju (regiju, okrug) prema programu
- u koji dio programske strategije (mjere, prioriteti i sl.) ta ideja spada
- koliko bi Vam trebalo sredstava za ostvarenje te ideje (tj. pokušajte napraviti grubu skicu budžeta)

3. Korak - Izvori finansiranja

Nakon što ste uradili procjenu budžeta razmislite o izvorima financiranja. **NAPOMINJEMO** da ne možete očekivati cijeli iznos od EU! Stepem finansiranja projekta od strane EU (kroz IPA fond) ne može biti viši od 85%, stoga razmislite gdje možete pronaći iznos od preostalih 15%, što je minimum vašeg učešća u budžetu projekta. Minimalan, odnosno maksimalan iznos Vaše kontribucije će biti precizno definisan u Javnom pozivu.

4. Korak - Pronalaženje partnera

Nakon „kristalisanja“ projektne ideje, pokušajte pronaći partnera u Republici Hrvatskoj. Tri su načina na koji to možete uraditi:

- jedan je da ih aktivno tražite
- drugi je da plasirate vašu projektnu ideju na „web site DEI (Direkcije za Evropske integracije)“ kako bi je Vaši potencijalni partneri mogli vidjeti i kontaktirati Vas

- treći, učešće u Partnerskim forumima gdje ćete osim pronalaženja potencijalnog partnera, dobiti i detaljne informacije o predstojećim događajima

U svakom slučaju, partner možete biti:

- ako ispunjavate tražene kriterije za partnerstvo
- ako ponuđena ideja odgovara vašoj organizaciji i smatrate da donosi korist Vama, Vašoj regiji, okrugu i sl.
- ovisno o tome koje aktivnosti možete implementirati
- ako možete dobiti novac da to uradite (v. korak 3.)

5. Korak - Formiranje partnerstva

Nakon uspostave kontakta, pristupate formiranju partnerstva. Razmotrite da li posjedujete kapacitete da Vi budete vodeći partner ili ne i u skladu s tim pokušajte postići dogovor s potencijalnim partnerom⁴. Kada postanete partner:

- potpisujete Izjavu o partnerstvu
- učestvujete u pravljenju projektne aplikacije zajedno s partnerom/ima
- kreirate budžet, zajedno s drugim partnerima (NAPOMENA: **još jednom Vam skrećemo pažnju: budite sigurni da možete su-finansirati NAJMANJE 15% vašeg ukupnog budžeta.**)
- POSEBNO VAM NAPOMINJEMO da ukoliko niste jedini partner iz BiH, tada, u dogovoru s ostalim partnerima iz BiH, morate imenovati «VODEĆEG partnera» za BiH.)

6. Korak - Kontakt s relevantnim institucijama

Održavajte kontakte s relevantnim institucijama. Na taj način ćete moći aktivno pratiti zbivanja i biti upoznati sa slijedom događaja. Isto tako, u nedoumici se možete obratiti JTS-u⁵ ili kontaktu u BiH i to:

Gospođa ALEKSANDRA BUDIŠA

Direkcija za evropske integracije Bosne i Hercegovine

Zajednički tehnički sekretarijat

Projekt menadžer u Anteni za program Cro-BiH

Krfska 74, 78000 Banja Luka

Tel: +387 51 433 730

Fax: +387 51 433 721

Email: saska@inecco.net

⁴ Preporučujemo da ukoliko nemate nekog iskustva u ovim stvarima, radije prepustite vodeću poziciju nekom drugom, jer vodeća uloga povlači i određeni stepen odgovornosti.

⁵ Skraćenica engleskog originala „Joint Technical Secretariat“ (Zajednički Tehnički Sekretarijat)

7. Korak Pripremna faza

U pripreмноj fazi:

- pobrinite se da imate iste informacije kao i vaši partneri
- ukoliko Vi niste vodeći partner pobrinite se da partneri kada pišu aplikaciju imaju na umu posebne uslove za BiH. Ako ste Vi vodeći partner - imajte na umu posebne uslove koji vrijede za Republiku Hrvatsku
- ako ima još partnera iz BiH, a vi ste određeni kao Lead partner za BiH, provjerite dio projekta koji se odnosi na njih

8. Korak - Finansiranje projekta

Kada je projekat izabran za finansiranje:

- JTS će Vas informisati o narednim koracima i dodatnoj dokumentaciji potrebnoj za potpisivanje Ugovora
- morate se obratiti Operativnoj strukturi u BiH i podnijeti dokumente nužne za potpisivanje ugovora za IPA grant
- po potpisivanju Ugovora počnite s implementiranjem aktivnosti, implementacija formalno počinje dan nakon potpisivanja.

Nemojte:

- praviti troškove prije samog potpisivanja Ugovora, jer ovi troškovi se ne mogu opravdati kroz Projekat
- trošiti novac izvan BiH osim za troškove prihvatljive i predviđene projektom

NAPOMENA: Veoma je korisno znati i razumjeti procedure po kojima EU dodjeljuje sredstva, kako se troše, kako se pravdaju, kako se izvještava, šta sa PDV-om, finalnim izvještajem i slično, a što je objašnjeno u dokumentu koji se među EU službama generalno naziva „PRAG“ i koji možete naći na adresi:

http://ec.europa.eu/europeaid/work/procedures/implementation/practical_guide/index_en.htm